

TITULARII DREPTULUI DE OPȚIUNE SUCCESORALĂ

Veronica GÎSCA,

doctor în drept, conferențiar universitar, ASEM

SUMMARY

Lately the development of contemporary society is characterized by a significant increase in the importance given right of succession option. With the death of the individual, we are witnessing a patrimonial transmission *causa mortis* operating from deceased by his successors.

This transmission takes place by operation of law, as under the law, as enshrined since Roman law, assets a person can not remain a moment without the holder. No need to have your transmission to occur, of any manifestation of will on the part successor, moreover, it occurs even without his knowledge and without his being able to express their agreement or, conversely, disagreement on this.

Keywords: heir, successor, acceptance of inheritance, canceling inheritance, succession vocation, the deadline for acceptance of the inheritance

REZUMAT

Ultima perioadă de dezvoltare a societății contemporane se caracterizează printr-o creștere semnificativă a importanței acordate dreptului de opțiune succesorală. Odată cu decesul persoanei fizice, asistăm la o transmisiune patrimonială care operează *mortis causa*, de la defunct către succesibilii săi.

Această transmisiune are loc de plin drept, în temeiul legii, întrucât, așa cum s-a consacrat încă din dreptul roman, patrimoniul unei persoane nu poate rămâne nici o clipă fără titular. Nu este nevoie, pentru ca respectiva transmisiune să se producă, de nicio manifestare de voință din partea succesibilului, ba mai mult, ea are loc chiar fără știrea lui și fără ca el să poată să-și exprime acordul sau, dimpotrivă, dezacordul la aceasta.

Cuvinte-cheie: succesibil, succesor, acceptarea moștenirii, renunțarea la moștenire, vocație succesorală, termenul de acceptare a moștenirii

Introducere. Dreptul de opțiune succesorală aparține tuturor moștenitorilor, fie că sînt legali sau testamentari, inclusiv legatarilor, fără să deosebim dacă vocația lor este universală, cu titlu universal sau cu titlu particular. Au drept de opțiune succesorală toate categoriile de succesibili.

Însă, în literatura de specialitate, atât românească, cât și din Moldova, există divergențe la definirea și determinarea titularilor dreptului de opțiune succesorală.

Rezultate obținute și discuții. Legiuitorul modern a înțeles să răspundă semnalelor teoriei și a definit, cu titlu de noutate, noțiunea de *succesibil*. Astfel, art. 1.100 alin. (2) Cod civil dispune că „prin succesibil se înțelege persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a putea moșteni, dar care nu și-a exercitat încă dreptul de opțiune succesorală”. Acesta era înțelesul pe care l-a dat anterior doctrina [3, p. 367] acestui termen, pe care îl folosea pentru a-i

departaja pe cei care, acceptînd moștenirea, și-au consolidat titlul de moștenitor, de acei care încă nu au optat.

Prin urmare, succesibilul este persoana care îndeplinește toate condițiile cerute de lege pentru a putea moșteni. El trebuie să aibă capacitatea de a moșteni, să fie chemat la succesiune în virtutea legii sau a voinței defunctului și să nu fi săvîrșit niciuna dintre faptele de care legea leagă intervenția nedemității. Între statutul de *succesibil* și cel de *moștenitor* nu există decît o singură limită: exercitarea dreptului de opțiune succesorală. Titlul de moștenitor se va consolida însă numai dacă opțiunea se exprimă în sensul acceptării moștenirii. Exercițarea dreptului de opțiune în această direcție „îl transformă pe succesibil în succesor”. Dacă succesibilul alege să renunțe la moștenire, el pierde definitiv calitatea de succesor al defunctului [7, p. 154].

Exprimarea uzuală trebuie să fie una conformă cu dispoziții-

le legale. Astfel, vom identifica drept „succesibil” pe acela care, îndeplinind toate condițiile legale pentru a moșteni, nu și-a exprimat încă dreptul de opțiune. Succesibilii vor fi deci toate persoanele cu vocație generală la moștenire și care au deschisă calea exercitării dreptului de opțiune. Sub numele de „moștenitor” vom recunoaște pe cel care, acceptînd moștenirea, și-a consolidat definitiv și irevocabil acest titlu. Pe cel care a renunțat la moștenire însă, nu-l vom putea numi moștenitor, pentru că el, este considerat că nu a fost niciodată moștenitor. Nici noțiunea de „succesibil” nu-l mai poate cuprinde, pentru că el și-a exprimat deja dreptul de opțiune succesorală. Prin urmare, el va fi desemnat sub titulatura de „renunțător”, aptă să arate cel mai corect poziția sa față de succesiunea în cauză.

După cum am mai spus, dreptul de opțiune succesorală este un drept care aparține tuturor succesibililor, indiferent dacă vocația lor

la moștenire este una legală sau testamentară [4, p. 381]. De asemenea, toți succesibilii sînt titularii acestui drept, fără deosebire, după cum întinderea vocației lor este una universală, cu titlu universal sau cu titlu particular.

De asemenea, calitatea de titular al dreptului de opțiune există independent de faptul că respectiva persoană vine la moștenire în nume propriu, prin reprezentare sau prin retransmiterea dreptului de opțiune. În acest ultim caz – deci atunci cînd o persoană a decedat fără a-și fi exprimat opțiunea în raport de un alt defunct, decedat anterior, față de care avea o vocație succesorală cel puțin generală –, calitatea de succesibil aparține celui de al doilea defunct, pentru că el este cel care a murit fără a-și fi exprimat opțiunea, deci fără să fi exercitat dreptul de opțiune al cărui titular era. În acest caz, respectivul drept se transmite ca parte a patrimoniului celui de al doilea defunct, împreună cu toate celelalte drepturi și obligații ale acestuia, către moștenitorii săi. Succesibilii trebuie să opteze mai întîi în raport de moștenirea celui de al doilea autor și să devină în acest fel moștenitorii săi, pentru că numai în această calitate legea le permite accesul către cea dintîi moștenire și tot numai în această calitate – de moștenitori ai autorului secund – ei dobîndesc un drept de opțiune cu privire la succesiunea primului decedat, devenind succesibilii lui, dar nu în virtutea unei vocații succesorale proprii, ci pentru a-l înlocui pe autorul lor, cel de al doilea decedat.

Dreptul de opțiune succesorală este un drept propriu al **succesibililor**, care nu se confundă cu patrimoniul transmis prin moștenire, nici chiar în cazul retransmiterii reglementate de art. 1.105 Cod civil român. El ia naștere odată cu

deschiderea succesiunii, determină eficiența dreptului la moștenire, dar aparține succesibililor, deci tuturor aceluia care, avînd vocație la culegerea patrimoniului ce a aparținut defunctului, sînt chemați să opteze între a primi acest patrimoniu sau a se dezice de el. Acest drept **se naște direct în patrimoniul respectivilor succesibili**, ca efect al deschiderii moștenirii, cu scopul precis de a servi la stabilirea viitorului titular al patrimoniului succesoral [8, p. 44-45]. **Succesibilii și numai ei sînt titularii dreptului de opțiune succesorală.**

Art. 1500 Cod civil al RM prevede că moștenitorii legali ai unui defunct sînt soțul supraviețuitor și rudele acestuia, respectiv descendenții, ascendenții și colaterali săi, fără limită în grad, în cazul rudenei în linie dreaptă, și oprindu-se la gradul 3 (inclusiv), în cazul rudenei colaterale. Toți aceștia vor deține deci calitatea de succesibili și vor fi titulari ai dreptului de opțiune, pentru că au vocație generală la culegerea patrimoniului succesoral. Existența unei vocații concrete nu are nicio relevanță pentru exercitarea dreptului de opțiune. Vocația concretă se va determina ulterior. Unul dintre criteriile care stau la baza stabilirii persoanelor care vor culege, în concret, patrimoniul succesoral este tocmai sensul către care succesibilii și-au exercitat opțiunea.

Prin urmare, regula deținerii calității de titular al dreptului de opțiune succesorală în materia moștenirii legale este ca persoana care invocă exercitarea acestui drept să aibă vocație generală față de autorul decedat [4, p.3 81], **la împărțirea patrimoniului căruia dorește să participe.**

Legislația românească prevede de la această regulă și o excepție, în materia retransmiterii dreptului de opțiune succesorală, cînd vocația la

moștenire se analizează numai pe două direcții: vocația succesorală a celui de al doilea defunct în raport de primul și vocația succesorală a succesibililor celui de al doilea decedat în raport de autorul lor direct. Moștenitorii defunctului secund nu trebuie să aibă, obligatoriu, vocație la moștenirea celui dintîi, ei devenind titulari ai dreptului de opțiune ca urmare a cuprinderii acestuia în patrimoniul autorului lor. Vorbim despre o vocație intermediată, despre transmisiunea unui drept pe cale succesorală, în urma căreia persoane fără vocație generală la moștenirea unui defunct dobîndesc această vocație prin intermediul autorului lor [7, p. 156-157].

Dreptul de opțiune este recunoscut moștenitorilor legali cu condiția ca, la data deschiderii moștenirii, ei să aibă calitatea de soț supraviețuitor sau să fie rude cu defunctul. Dacă această calitate a încetat anterior decesului autorului, ei nu vor putea fi recunoscuți ca titulari ai dreptului de opțiune. În schimb, dacă există un litigiu al cărui scop este să desființeze această calitate, dreptul de opțiune se va menține, va putea fi exercitat, însă va fi sub semnul unei condiții, iar participarea respectivei persoane la împărțirea patrimoniului succesoral va fi subordonată, în regulă generală, hotărîrii ce se va pronunța în cauză.

Astfel, cu privire la **soțul supraviețuitor**, principala condiție a existenței vocației sale succesorale este ca el să aibă calitatea de soț la data deschiderii moștenirii. Prin urmare, este necesar ca respectiva căsătorie să nu fi fost desființată prin declararea sau constatarea nulității sale ori să nu fi fost desfăcută prin divorț, conform normelor Codului familiei [2, art. 33], înainte de decesul autorului moștenirii. Dacă s-a întîmplat acest lucru, fostul soț nu

va beneficia de un drept de opțiune succesorală, fiind lipsit de vocația de a moșteni. În schimb, dacă decesul s-a produs înainte ca sentința privitoare la anularea căsătoriei să rămână definitivă, iar soțul supraviețuitor a fost de bună-credință – căsătoria putativă –, el păstrează statutul de soț, asemeni celui dintr-o căsătorie valabilă, și își va putea exprima nestingherit dreptul de opțiune [6, p. 131]. De asemenea, dacă decesul s-a produs înainte ca procesul de divorț să fie încheiat și să existe o hotărâre judecătorească definitivă de desfacere a căsătoriei, statutul de soț supraviețuitor se menține, vocația succesorală există, deci dreptul de opțiune va putea fi exercitat și, în funcție de sensul acestei opțiuni, soțul supraviețuitor va putea participa sau nu la atribuirea patrimoniului succesoral.

În cazul prevăzut de art. 380 Cod civil român, când soțul reclamant moare în timpul procesului de divorț, iar moștenitorii pot continua judecata pînă la stabilirea culpei exclusive a soțului pîrît, căsătoria se va considera a fi fost desfăcută la data introducerii cererii de divorț. Observăm o contradicție între actele normative ce reglementează materia. Codul civil prevede că data la care căsătoria se consideră desfăcută este data decesului soțului reclamant. Codul de procedură civilă român dispune însă, prin art. 925 alin. (4), că data de la care căsătoria se va socoti desfăcută este data introducerii cererii de divorț. Cronologia intrării în vigoare a acestor acte normative este favorabilă Codului de procedură civilă, astfel încît trebuie să considerăm că dispoziția Codului civil a fost modificată implicit de aceasta, căsătoria considerîndu-se desfăcută, în aceste cazuri, la data introducerii cereri de divorț. Aceasta nu înseamnă că, pe toată durata procesului de

divorț, soțul reclamant nu-și va putea exprima opțiunea succesorală. El va putea încheia orice fel de act juridic de opțiune, dar acesta se va afla sub condiția rezolutorie a admiterii cererii de divorț depuse de reclamantul defunct [7, p. 158].

În privința **rudelor defunctului**, drepturile lor sînt recunoscute în mod egal, inclusiv dreptul de opțiune succesorală, indiferent dacă este vorba despre rudenia firească sau despre cea civilă și indiferent dacă este vorba despre rudenia rezultată din căsătorie sau din afara căsătoriei. Și în acest caz este necesar ca persoana să aibă acest statut (de rudă a defunctului) la momentul deschiderii moștenirii, pentru a putea fi recunoscută vocația sa succesorală și posibilitatea exprimării dreptului de opțiune succesorală.

Dacă această calitate a încetat înainte de decesul autorului, bineînțeles că nu va exista nicio chemare la moștenire și nici nu se va pune problema exprimării dreptului de opțiune succesorală. În cazul în care rudenia este contestată, aflîndu-se sau nu pe rolul instanței un proces care tinde la desființarea acestui statut, vocația succesorală este subordonată rezultatului final al judecării, ea desființîndu-se odată cu desființarea rudeniei sau menținîndu-se dacă rudenia a fost păstrată. Însă astfel de litigii nu duc la anihilarea dreptului de opțiune succesorală, pentru că, la data decesului, persoana avea vocație succesorală, ceea ce a determinat automat nașterea dreptului de opțiune. Acesta va putea fi exercitat, actul juridic încheiat aflîndu-se însă sub condiția neadmiterii acțiunii și nedesființării legăturii de rudenie. Situația este similară divorțului întemeiat pe art. 380 Cod civil, dar se deosebește radical de celelalte cazuri de divorț, când căsătoria se consideră a fi încetat prin deces, iar

nu a fi fost desfăcută prin divorț, păstrîndu-se statutul de soț. Astfel de cazuri pot fi întîlnite atunci cînd este tăgăduită paternitatea unui copil, cînd s-a solicitat instanței desfacerea adopției [6, p. 69] sau cînd este contestată filiația, părintele decedînd anterior finalizării procesului. **De exemplu, dacă unui copil îi este tăgăduită paternitatea, admiterea acțiunii determină pierderea vocației succesorale cu efect retroactiv, iar actul de opțiune încheiat nu poate produce efecte juridice.**

În cazul moștenitorilor legali, opțiunea se exercită de către toți cei cu vocație generală la moștenire, nu numai de către succesibilii cu vocație concretă la aceasta.

Conform normelor Codului civil al RM [1, art. 1500], rudele defunctului vin la moștenire în ordinea stabilită conform următoarelor clase:

- clasa întâi, a descendenților, din care fac parte toți descendenții defunctului, în linie dreaptă, fără limită de grad, ascendenții privilegiați și soțul supraviețuitor;
- clasa a doua, a ascendenților ordinari și colateralilor privilegiați ai acestuia – frații/surorile, nepoții de frate/soră;
- clasa a treia, a colateralilor ordinari ai celui ce a lăsat moștenirea.

Opțiunea se poate exercita ori cînd, indiferent de clasa din care face parte succesibilul, pentru că, odată cu deschiderea moștenirii, dreptul de opțiune se naște în persoana tuturor celor care pot culege, cu vocație generală, patrimoniul succesoral.

Nu este necesar, pentru exercitarea acestui drept, ca succesibilii plasați într-o clasă ori într-un grad preferat de lege să-și fi exercitat anterior dreptul de opțiune sau să fi renunțat anterior la moștenire. Ori-

care dintre succesibili, chiar aflați la limita exterioară a sferei persoanelor cu vocație la moștenire, pot să se exprime cu privire la poziția pe care doresc să o adopte în raport de transmisiunea respectivului patrimoniu succesoral. **De exemplu, verii defunctului pot accepta moștenirea, chiar dacă există succesibili care aparțin claselor întâi, a doua sau a treia și indiferent de faptul că ei au acceptat moștenirea. Este adevărat că un astfel de act de opțiune rămîne fără efecte juridice, dar nimic nu împiedică îndeplinirea lui.**

Niciunul dintre succesibili nu poate să oblige pe un altul să își exprime dreptul de opțiune într-o anumită direcție, fiecare fiind liber să accepte moștenirea sau să renunțe la ea, indiferent de opțiunea celorlalți sau de interesul acestora. De exemplu, un frate al defunctului poate accepta moștenirea, chiar dacă a făcut acest lucru și celălalt frate și chiar dacă interesul acestuia din urmă este mai mare pentru dobîndirea bunurilor succesoriale, întrucît aceasta l-ar ajuta la plata unor datorii.

Opțiunea exercitată de succesibili care aparțin unei clase superioare sau dețin un grad preferat de lege are o influență majoră asupra opțiunii exprimate de cei care aparțin unei clase inferioare sau dețin un grad subsecvent. Astfel, dacă această opțiune s-a făcut în sensul acceptării moștenirii, indiferent de opțiunea pe care au avut-o cei nepreferați de lege, vocație concretă la moștenire vor căpăta cei care aparțin clasei superioare sau dețin gradul privilegiat. Opțiunea pe care au exercitat-o cei aflați pe o poziție subsecventă se va anihila și nu va putea produce efecte juridice. De exemplu, dacă au acceptat moștenirea atît copiii, cît și frații defunctului, patrimoniul

successoral se va culege de către cei care aparțin clasei întâi, adică de descendenți. La fel, dacă moștenirea a fost acceptată de către unchiul defunctului și de către vărul primar al acestuia, masa succesorală se va atribui unchiului, pentru că el este rudă de gradul 3 cu autorul, și nu vărului, care este rudă de gradul 4 cu acesta, care poate moșteni prin intermediul reprezentării.

În schimb, dacă cei care aparțin unei clase superioare sau care dețin un grad preferat de lege renunță la moștenire, atunci opțiunea lor determină eficiența opțiunii celor care se află pe o poziție subsecventă. De exemplu, atunci cînd copiii renunță la moștenire, acest lucru determină eficiența acceptării succesiunii exprimate de către nepoții de fiu ai defunctului, rude de gradul 2 cu acesta, chemați la moștenire în nume propriu ca urmare a renunțării părinților lor.

Acceptarea moștenirii de către persoane care aparțin unei clase inferioare sau au un grad nepreferat de lege va fi eficientă totuși într-un singur caz: atunci cînd defunctul și-a dezmoștenit o întreagă clasă de rezervatari, nedesemnînd niciun legatar care să culegă patrimoniul succesoral. În astfel de situații, la moștenire vor veni rezervatarii, care primesc rezerva ce li se cuvine, împreună cu următorii succesibili care au acceptat moștenirea, indiferent din ce clasă fac parte. **De exemplu, dacă defunctul a dezmoștenit descendenții, opțiunea exprimată de colateralii privilegiați va fi eficientă, ei venind la moștenire pentru a culege cotitatea disponibilă [7, p. 161].**

Din punct de vedere al practicii, moștenirea se va dezbate în funcție de exercitarea dreptului de opțiune de către succesibili aflați într-o clasă superioară sau deținători ai unui rang preferat. Astfel,

dacă vor exista acceptanți din rîndul acestora, nu se va mai aștepta exprimarea opțiunii de către ceilalți, chiar dacă, principial, ei au dreptul să se exprime. De exemplu, dacă defunctul are copii și măcar unul dintre ei acceptă moștenirea, iar ceilalți renunță, atunci nu se va mai aștepta exprimarea opțiunii de către succesibili avînd un grad subsecvent sau aparținînd unei alte clase și se va putea trece la emiterea certificatului de moștenitor, chiar înlăuntrul termenului de opțiune succesorală, dacă sînt îndeplinite condițiile legii. *Dacă însă toți cei aflați pe o poziție preferată de lege renunță la moștenire, se vor chema cei care urmează, în ordinea claselor și gradelor de rudenie, pentru a-și exercita dreptul de opțiune, dacă nu au făcut încă acest lucru. Atribuirea moștenirii se va face către acei succesori care au acceptat transmisiunea patrimoniului succesoral și se află în clasa sau gradul cel mai apropiat cu defunctul.* De exemplu, dacă toți copiii defunctului au renunțat la moștenire, se va solicita exprimarea dreptului de opțiune de către nepoții de fiu/fică, pînă la ultimul, indiferent de gradul de rudenie cu defunctul. Dacă toți descendenții renunță, se va trece la clasa a doua de moștenitori legali, cărora li se va cere să își exprime dreptul de opțiune, atît părinților, cît și fraților/surorilor autorului, precum și nepoților de frate/soră.

Teoria și practica juridică au recunoscut unanim dreptul legatarilor de a opta cu privire la primirea sau refuzarea liberalității realizate de defunct prin actul său de ultimă voință [4, p. 383; 5, p. 341]. Argumentele în favoarea acestei opinii sînt destul de numeroase, fiind regăsite în primul rînd în textele Codului civil român și în interpretarea acestora.

Legislația Republicii Moldova nu prevede dreptul de opțiune succesorală al legatarului, probabil din considerentul că legatarul nu are calitatea de moștenitor.

Vocația succesorală a persoanelor juridice, de orice natură ar fi ele, este determinată numai de voința defunctului exprimată prin testament.

În privința exercitării dreptului de opțiune succesorală, persoanele juridice pot să îl exprime din momentul înființării lor valabile, în regulă generală prin intermediul organelor lor de conducere. Prin urmare, chiar dacă recunoaștem persoanelor juridice o capacitate de exercițiu deplină, totuși realizarea efectivă a acestei capacități este subordonată desemnării organelor de conducere prevăzute de lege și de actele constitutive.

Pe tot parcursul existenței sale, persoana juridică poate fi beneficiara unui legat și, pe cale de consecință, poate să-și exercite dreptul de opțiune cu privire la primirea sau repudierea acestuia.

Încetarea personalității juridice are loc, în temeiul legislației în vigoare, la data radierii din registrele în care au fost înscrise, respectiv. Remarcăm că, pînă la această dată, personalitatea juridică se menține, iar dreptul de opțiune poate fi exercitat chiar dacă respectiva persoană juridică se află într-o procedură de reorganizare, numai că, în astfel de cazuri, exercitarea dreptului se va face prin intermediul persoanelor desemnate a administra respectiva persoană juridică pe durata reorganizării.

Problema care se pune în această materie este a capacității succesoriale – și, implicit, a posibilității de a exercita un drept de opțiune – în acele cazuri în care persoana juridică, ce a fost beneficiara unui

legat, s-a reorganizat anterior datei deschiderii moștenirii [7, p. 167].

Reorganizarea persoanei juridice este acea operațiune care are ca efect înființarea, modificarea ori încetarea acesteia. Reorganizarea unei persoane juridice se poate realiza în trei moduri: prin fuziune, prin divizare sau prin transformare.

Accesul creditorilor succesibilului către patrimoniul lăsat de defunct ridică multe semne de întrebare. Pe de o parte, aceștia nu au calitatea de succesori, conform art. 1433 CC al RM, pe de altă parte, conform art. 55 din Legea cu privire la notariat, notarul, primind informația despre decesul persoanei, deschide procedura succesorală în baza declarației scrise:

- a) a moștenitorilor legali, moștenitorilor testamentari ori a mandatarilor lor legali de acceptare a succesiunii sau de renunțare la ea;
- b) a reprezentanților organelor de stat;
- c) a creditorilor defunctului.

Dacă facem referire la Codul civil al RM, în Capitolul I din Titlul V nu găsim nici o normă de ar da dreptul creditorilor defunctului de a avea dreptul de opțiune succesorală, cum o au creditorii defunctului, conform CC român.

Concluzii. Din cele analizate rezultă că sînt îndreptățiți să exercite dreptul de opțiune succesorală toți acei succesibili cu vocație la moștenire, indiferent de izvorul acestei vocații sau dacă vocația este universală, cu titlu universal sau cu titlu particular. Dreptul de opțiune succesorală aparține următorilor succesibili: succesibili legali, legatarii universali, cu titlu universal și cei cu titlu particular, precum și creditorilor personali ai succesibililor legali sau testamentari.

Referințe bibliografice

1. Codul civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 1107-XV din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82- 86/661 din 22.06.2002..
2. Codul familiei al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 1316-XIV din 26.10.2000. Chișinău, 2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 47-48/210 din 26.04.2001.
3. Chirică Dan. Succesiuni și testamente. București: Ed. Rosetti, 2003.
4. Deak Francisk. Tratat de drept succesoral. București: Ed. Universul Juridic, 2002.
5. Genoiu Ilioaara. Dreptul la moștenire în Noul Cod civil. București: Ed. C.H. Beck, 2012.
6. Negrilă Daniela. Moștenirea în noul Cod civil. București: Ed. Universul Juridic, 2013.
7. Negrilă Daniela. Dreptul de opțiune succesorală: studii teoretice și practice. București: Ed. Universul Juridic, 2014, 298 p.
8. Pătrașcu B. Continuitate și discontinuitate în reglementarea opțiunii succesoriale. București: Universul Juridic, 2010.